

Astrofestival 2025

Ahto Kree

2025. aasta Astronoomiafestival toimus 14. augustist kuni 17. augustini Jõgeva-
maal, kauni Kuremaa järve ääres Udu talus. Järv oli lausa nii ilus, et ühel paadil õn-
nestus sellele lausa „järvehätta” jääda. Tegu oli kolmekümnenda üle-Eestilise ast-
ronoomiahuviliste kokkutulekuga, nii et oli ka väike juubel. Sel aastal kestis festival
ühe päeva võrra vähem kui varasemalt tavaks – kokku neli päeva ja kolm ööd. Üri-
tusel osales 165 inimest, mis oli osalejate arvu mõttes läbi aegade kolmas tulemus.
Ka teleskoopide kontsentratsioon oli väga hea – esindatud olid kõik peamised hobi-
teleskoopide kategooriad ning kokku oli ühiseks öövaatluseks üles rivistatud ca 15
teleskoopi, pluss mõned taevavaatlusbinoklid.

Kuna selleaastane perseiidide saju tipp hetk kattus ca 90% valgustatud Kuuga,
mis oleks märkimisväärselt takistanud öiseid taevavaatlusi, siis erinevalt tavapä-
rasest ei toimunud kokkutulek perseiidide saju tipu ajal, vaid natuke hiljem. Ilma
mõttes pakkus selleaastane festival kõike – ühe öö selget taevast, ühe öö pilvi ja
ühe öö vihma. Sellele kõigele vaatamata õnnestus siiski näha omajagu perseiide
ning ka planeete ja süvataeva objekte. Kõik päevad oli üles seatud vähemalt kaks
päikesevaatluseks kohandatud teleskoopi.

Osana ametlikust programmist toimus sel aastal eriti põhjalik teleskoopide, vi-
suaalse vaatluse ning astrofotograafia tutvustus ja koolitus nii algajatele kui ka eda-
sijõudnutele. Koolitused koosnesid nii teoreetilisest kui praktilisest osast. Selleks
kasutati lahkete seltsi liikmete varustust, et oleks võimalik näidata võimalikult laia
valikut tehnikast. Õnneks oli esimesel ööl selge taevast, mis võimaldas läbi viia prak-
tilise teleskoobi ülesseadmise töötoa. Ehk sai Eesti hobiastronoomide kogukond
läbi selle juurde ka mõne aktiivse liikme. Eesti Astronoomia Selts täienes selle fes-
tivi ajal igatahes 7 liikme võrra.

Erialaseid loenguid toimus kokku 10, millest enamik võeti videosse ja nende
salvestused on järelvaadatavad Eesti Astronoomia Seltsi äsja-avatud Youtube'i ka-
nalil, mis on leitav aadressilt <https://www.youtube.com/@EestiAstronoomiaSelts>.
Sealt leiab ka teleskoopide ja astrofotograafia koolituste videod. Töös on ka seltsile
uue kodulehe koostamine, kuhu pannakse üles teleskoopide ning astrofotograafia
põhitõdesid koondav tekstiline juhend. Loengusaalis olid praktiliselt kõik isteko-
had iga ettekande ajal täidetud, nii et huvitavat kuulamist jagub kindlasti ka neile,
kes kohale tulla ei saanud.

Loenguid oli Maa kraatritest kuni kõige suuremate kosmiliste struktuurideni.
Lisaks ka täiesti maistest asjadest – esimesel päeval rääkis Mario Mars astronoo-
mia huviharidusest Eestis ning Sven-Erik Enno mitmest suurest rahvusvahelisest
kosmosenäitusest.

Teise päeva loenguteks olid valitud teemad, mis olid üheaegselt meile kauged
ja lähedal. Jüri Plado rääkis meteoriidikraatrite geoloogiast, Taavi Tuvikene kää-
busplaneet Pluuto kuust Charonist ja Armazonese mäest Lõuna-Ameerikas ning

enda seosest nende mõlemaga. Päeva teises pooles rääkis Jaan Pelt tumeda energia otsingutest ning Tõnu Viik F.W.A Argelanderist, keda on nimetatud soomlaste Struveks.

Kolmanda päeva esimene pool oli pühendatud observatooriumitele – Mihkel Pajusalu tegi ettekande kosmose avastamise tegevustest Tartu observatooriumis ning Tõnis Eenmäe rääkis Vera Rubini observatooriumist. Päeva teises pooles tegi Laurits Leedjärv ettekande täheplahvatustest ning Ivar Rüütli Bernhard Schmidti teaduslik-tehnilisest pärandist, mille kohta oli äsja avaldatud ka artiklite kogumik. Selleaastasel festivalil olidki juhtumisi kohal mitmed viimaste aastate jooksul avaldatud eestikeelsete astronoomiateemaliste raamatute autorid, kellelt said soovijad oma eksemplaridele autogrammi küsida.

Neljanda päeva loenguteemadeks jäid kõige suuremad „asjad” teadaolevas Universumis – Maret Einasto tegi ettekande tühikutest kosmilises võrgustikus ning Luis Eduardo Suelves galaktikate kokkupõrgetest ja ühinemistest.

Traditsiooniliselt toimus astronoomiateemaline mälumäng, kus veebipoe teleskoobid.ee auhindade eest võisteldi nii teoreetilistes teadmistes kui ka öötaeva tundmises. Nagu viimasel ajal kombeks, olid võistkonnad kolmeliikmelised ja nuputamist jagus enam kui kümnele võistkonnale. Lisaks toimus oma mälumäng ka lastele, kus võisteldi Energia Avastuskeskuse auhindadele. Veel toimusid igapäevaselt töötoad lastele, kus neile pakkusid teadmisi ja meisterdamise võimalust nii Energia Avastuskeskus kui ka Tartu Tähetorn. Lõbustuseks oli võimalik proovida virtuaalreaalsuses ringi rändamist VR prillidega ning ühiseid seltskondlikke mängu. Lastel oli see aasta eriti tore, sest Udu talu pakkus palju võimalusi erinevateks mängudeks ja ajaveetmiseks.



Foto 1. Ühispilt festivalist osavõtjatest.

Kõigil kolmel öhtul toimus kontsert live-muusikaga, kus esinesid Tõnu Jõesaar, Rändaja ning Liisa Tulvik. Käesoleva aasta esinejad olid nii populaarsed, et nende esinemine tõi kohale isegi isiklikke fänne, mis tegi kontserdid eriti meeleolukaks.

Festivali lõpu aruteluteema oli 2026. aastal toimuv täielik päikesevarjutus, mis on vaadeldav Hispaaniast, mida on plaanis suurema seltskonnaga nautima minna. Soovijad jõuavad sellega veel ka ühineda. Igal juhul lubati kohtuda ka järgmise aasta festivalil, mis ei jää seetõttu olemata ning toimub taaskord kolm ööd ja neli päeva kestva üritusena Sokka Puhkekeskuses Valgamaal, 20.–23. augustil. Kohtumiseni.



Foto 2. Kuutõus Kuremaa järve kohal. Foto: Ruudi Pukk.



Foto 3. Päikese vaatlus on täies hoos. Foto: Ruudi Pukk.



Foto 4. Produktiivne ühisvaatlus esimesel ja viimasel selgel ööl. Foto: Ruudi Pukk.